Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 26. januára 2017 *

„Odvolanie — Kartely — Belgický, nemecký, francúzsky, taliansky, holandský a rakúsky trh s kúpeľňovými doplnkami a príslušenstvom — Koordinácia predajných cien a výmena citlivých obchodných informácií — Usmernenia k metóde stanovenia výšky pokút z roku 2006 — Povinnosť odôvodnenia — Zásada rovnosti zaobchádzania — Proporcionalita — Výkon neobmedzenej súdnej právomoci“

Vo veci C-636/13 P

ktorej predmetom je odvolanie podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, podané 27. novembra 2013,

Roca Sanitario SA, so sídlom v Barcelone (Španielsko), v zastúpení: J. Folguera Crespo, P. Vidal Martínez, a E. Navarro Varona, abogados,

odvolateľka,

ďalší účastník konania:

Európska komisia, v zastúpení: F. Castilla Contreras, F. Castillo de la Torre a F. Jimeno Fernández, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: podpredseda Súdneho dvora A. Tizzano, vykonávajúci funkciu predsedu prvej komory, sudcovia M. Berger, E. Levits, S. Rodin (spravodajca) a F. Biltgen,

generálny advokát: M. Wathelet,

tajomník: K. Malacek, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 10. septembra 2015,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na zasadnutí 26. novembra 2015,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: španielčina.

Rozsudok

1 Svojím odvolaním spoločnosť Roca Sanitario SA navrhuje čiastočné zrušenie rozsudku Všeobecného súdu Európskej únie zo 16. septembra 2013, Roca Sanitario/Komisia (T-408/10, ďalej len „napadnutý rozsudok“, EU:T:2013:440), v ktorom Všeobecný súd znížil na 6 298 000 eur výšku pokuty uloženej spoločne a nerozdielne spoločnosti Roca Sanitario a jej dcérskej spoločnosti Roca SARL (ďalej len „Roca“) rozhodnutím Komisie K(2010) 4185 v konečnom znení z 23. júna 2010 týkajúcim sa konania podľa článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/39092 – Kúpeľňové doplnky a príslušenstvo) (ďalej len „sporné rozhodnutie“) a zamietol jej žalobu podanú s cieľom zrušiť toto rozhodnutie v zostávajúcej časti.

Právny rámec

Nariadenie (ES) č. 1/2003

2 Nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101] a [102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205) v článku 23 ods. 2 a 3 stanovuje:

„2. Komisia môže rozhodnutím uložiť podnikom alebo združeniam podnikov pokuty, keď úmyselne alebo z nedbalosti:

a) porušujú článok [101] alebo článok [102 ZFEÚ]…

…

Pokuta uložená každému podniku alebo združeniu podnikov [, ktoré sa podieľalo na porušení, – *neoficiálny preklad*] nepresiahne 10 % jeho celkového obratu v predchádzajúcom obchodnom roku.

…

3. Pri stanovení čiastky pokuty sa zohľadní závažnosť a doba trvania porušovania.“

3 Toto nariadenie vo svojom článku 31 uvádza:

„Súdny dvor má neobmedzenú súdnu právomoc na preskúmanie rozhodnutí, v ktorých Komisia stanovila pokutu alebo pravidelné penále. Môže zrušiť, znížiť alebo zvýšiť uloženú pokutu alebo pravidelné penále.“

Usmernenia z roku 2006

4 Usmernenia k metóde stanovenia pokút uložených podľa článku 23 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1/2003 (Ú. v. EÚ C 210, 2006, s. 2; ďalej len „usmernenia z roku 2006“) vo svojom bode 2 uvádzajú, že pokiaľ ide o stanovenie výšky pokút, „Komisia musí zohľadniť trvanie a závažnosť porušenia“ a „uložená pokuta nesmie presiahnuť limity uvedené v článku 23 ods. 2 druhom a treťom pododseku [nariadenia č. 1/2003]“.

5 Bod 13 uvedených usmernení stanovuje:

„Pri stanovení základnej výšky uloženej pokuty bude Komisia vychádzať z hodnoty predaja tovaru alebo služieb podniku, s ktorými porušenie priamo alebo nepriamo… súvisí v príslušnej geografickej oblasti v rámci [Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP)]. Komisia obvykle použije na výpočet hodnotu predaja podniku počas posledného celého roku, v ktorom sa podnik podieľal na porušení.“

6 Bod 20 týchto usmernení uvádza:

„Vyhodnotenie závažnosti sa vykoná osobitne na každý typ porušenia prihliadajúc na všetky relevantné okolnosti prípadu.“

7 Podľa bodu 21 rovnakých usmernení:

„Vo väčšine prípadov sa zohľadňovaná časť hodnoty predaja stanoví na úrovni, ktorá môže dosiahnuť až 30 %.“

8 Z bodu 22 usmernení z roku 2006 vyplýva:

„Pri rozhodovaní o tom, či časť hodnoty predaja, ktorá sa má vziať do úvahy pre daný prípad, by mala byť situovaná v hornej alebo v dolnej časti stupnice, Komisia zohľadní určitý počet ukazovateľov, napríklad povahu porušenia, kumulovaný podiel všetkých zúčastnených strán na trhu, geografický rozsah porušenia, uskutočnenie alebo neuskutočnenie porušenia.“

9 Bod 23 týchto usmernení stanovuje:

„Medzi najzávažnejšie obmedzenia hospodárskej súťaže patria svojou povahou horizontálne dohody… o stanovení cien, rozdelení trhu a obmedzení produkcie, ktoré sú zväčša tajné. Tieto by mali byť na základe politiky hospodárskej súťaže prísne sankcionované. Časť zohľadňovaných predajov [Zohľadňovaná časť predaja – *neoficiálny preklad*] u takýchto porušení sa teda obvykle bude nachádzať v hornej časti stupnice.“

10 Podľa bodu 25 týchto usmernení:

„Okrem toho, Komisia nezávisle od trvania účasti podniku na porušení zahrnie do základnej výšky pokuty sumu pohybujúcu sa medzi 15 % až 25 % hodnoty predaja podľa definície v časti A, aby podniky odradila od akejkoľvek účasti na horizontálnych dohodách o stanovení cien, rozdelení trhu a obmedzení produkcie. Komisia môže takisto uplatniť takúto dodatočnú sumu aj v prípade iných porušení. Komisia pri rozhodovaní o pomere hodnoty predaja, ktorý sa má brať do úvahy v konkrétnom prípade, zohľadní určitý počet faktorov, najmä tie, ktoré sú uvedené v bode 22.“

11 Bod 29 rovnakých usmernení uvádza:

„Komisia môže znížiť základnú výšku pokuty, ak zistí existenciu poľahčujúcich okolností, napríklad:

— ak podnik dokáže, že ukončil porušenie hneď po prvom zásahu Komisie. Táto okolnosť sa nepoužije v prípade dohôd alebo praktík tajnej povahy (najmä kartelov);

— ak podnik dokáže, že porušenie bolo spáchané z nedbalosti;

— ak podnik dokáže, že jeho účasť na porušení je významne znížená a v dôsledku toho preukáže, že v dobe, keď bol stranou dohôd predstavujúcich porušenie, sa v skutočnosti vyhýbal ich uplatňovaniu a choval sa na trhu konkurenčným spôsobom. Samotná skutočnosť, že sa určitý

podnik podieľal na porušení v kratšom časovom období ako ostatné podniky, sa nebude považovať za poľahčujúcu okolnosť, pretože táto okolnosť je už zohľadnená vo výške pokuty [v základnej sume – *neoficiálny preklad*];

— ak dotknutý podnik účinne spolupracuje s Komisiou nad rámec oznámenia [o] zhovievavosti a zákonom stanovenej povinnosti spolupráce;

— ak protikonkurenčné správanie bolo povolené, alebo podporované verejnými orgánmi alebo predpismi. …“

Okolnosti predchádzajúce sporu a sporné rozhodnutie

12 Okolnosti predchádzajúce sporu boli opísané v bodoch 1 až 28 napadnutého rozsudku a možno ich zhrnúť takto.

13 Roca Sanitario je materskou spoločnosťou skupiny spoločností, ktoré vykonávajú činnosť v odvetví kúpeľňových doplnkov a príslušenstva (ďalej len „skupina Roca“). V čase okolností rozhodných pre zistené porušenie vlastnila Roca Sanitario celé základné imanie spoločnosti Roca, ktorá distribuovala najmä keramiku a vodovodné batérie na francúzskom trhu. Dňa 29. októbra 1999 nadobudla Roca Sanitario skupinu, na čele ktorej sa nachádzala Keramik Holding AG (ďalej len „skupina Laufen“), spoločnosť založená podľa švajčiarskeho práva, ktorá vlastnila celé základné imanie spoločnosti Laufen Austria AG. V čase skutkových okolností rozhodných pre zistené porušenie vyrábala Laufen Austria keramiku pod svojimi vlastnými ochrannými známkami a uvádzala ju spolu s výrobkami vyrábanými jej konkurentmi na trh. Jej predaj sa sústredil v Rakúsku a v menšej miere aj v Nemecku.

14 Dňa 15. júla 2004 spoločnosť Masco Corp. a jej dcérske spoločnosti, medzi ktoré patrí Hansgrohe AG, ktorá vyrába vodovodné batérie, a Hüppe GmbH, ktorá vyrába sprchové kúty, informovali Komisiu o existencii kartelu v odvetví kúpeľňových doplnkov a príslušenstva a požiadali o oslobodenie od pokút podľa oznámenia Komisie o oslobodení od pokút a znížení pokút v prípadoch kartelov (Ú. v. ES C 45, 2002, s. 3; Mim. vyd. 08/002, s. 155“) alebo, v prípade zamietnutia, o zníženie výšky pokút, ktoré by im mohli byť uložené.

15 Komisia vykonala 9. a 10. novembra 2004 neohlásené kontroly v priestoroch viacerých spoločností a vnútroštátnych profesijných združení vykonávajúcich činnosť v odvetví kúpeľňových doplnkov a príslušenstva. Po tom, čo Komisia v období od 15. novembra 2005 do 16. mája 2006 zaslala žiadosti o informácie uvedeným spoločnostiam a združeniam, vrátane spoločností Roca a Laufen Austria, prijala 26. marca 2007 oznámenie o výhradách. To bolo oznámené *inter alia* odvolateľke.

16 Dňa 17. januára 2006 požiadala Roca vo svojom vlastnom mene, ako aj v mene skupiny Laufen, keďže prebrala aktivity tejto spoločnosti vo Francúzsku, o oslobodenie od pokút podľa oznámenia Komisie o oslobodení od pokút a znížení pokút v prípadoch kartelov alebo, v prípade zamietnutia, o zníženie výšky pokút, ktoré jej môžu byť uložené.

17 Po vypočutí, ktoré sa uskutočnilo 12 až 14 novembra 2007, po zaslaní listu z 9. júla 2009, v ktorom sa uvádzajú skutkové okolnosti, niektorým spoločnostiam, ako aj po zaslaní žiadosti o doplňujúce informácie, ktorých adresátom bola odvolateľka, Komisia prijala 23. júna 2010 sporné rozhodnutie, v ktorom konštatovala existenciu porušenia článku 101 ods. 1 ZFEÚ a článku 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore z 2. mája 1992 (Ú. v. ES L 1, 1994, s. 3; Mim. vyd. 11/052, s. 3) v odvetví kúpeľňových doplnkov a príslušenstva. Toto porušenie, na ktorom sa podieľalo 17 podnikov, prebiehalo počas rôznych časových úsekov v období od 16. októbra 1992 do 9. novembra 2004 v podobe súboru protisúťažných dohôd a zosúladených postupov na belgickom, nemeckom,

francúzskom, talianskom, holandskom a rakúskom území. Výrobky dotknuté kartelom sú kúpeľňové doplnky a príslušenstvo patriace do jednej z týchto troch podskupín výrobkov: vodovodné batérie, sprchové kúty a príslušenstvo, ako aj keramika (ďalej len „tri podskupiny výrobkov“).

18 Komisia najmä poukázala na existenciu vnútroštátnych profesijných združení, ktorých členovia vykonávali aktivity týkajúce sa všetkých troch podskupín výrobkov, ktoré nazvala „koordinačnými subjektmi“, na existenciu vnútroštátnych profesijných združení pozostávajúcich z členov, ktorých činnosť sa týkala minimálne dvoch z týchto troch podskupín výrobkov, ktoré nazvala „viacvýrobkové združenia“, ako aj na existenciu špecializovaných združení pozostávajúcich z členov, ktorých činnosť sa týkala jednej z týchto troch podskupín výrobkov. Napokon konštatovala prítomnosť hlavnej skupiny podnikov, ktorá pôsobila v rámci kartelu v rôznych členských štátoch, ako aj v rámci koordinačných subjektov a viacvýrobkových združení.

19 Pokiaľ ide o účasť skupiny Roca na konštatovanom porušení, Komisia sa domnievala, že táto skupina vedela o porušení týkajúcom sa troch podskupín výrobkov. Pokiaľ však ide o geografický rozsah kartelu, Komisia konštatovala, že skupina Roca nemohla vedieť o jeho celkovom rozsahu, ale je potrebné vnímať len jej zosúladené správanie vo Francúzsku a Rakúsku.

20 Komisia preto v článku 1 ods. 3 sporného rozhodnutia konštatovala, že Roca Sanitario a jej dve dcérske spoločnosti Roca a Laufen Austria porušili článok 101 ods. 1 ZFEÚ a článok 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore z 2. mája 1992 tým, že sa zúčastnili na pokračujúcej dohode alebo zosúladených postupoch v odvetví kúpeľňových doplnkov a príslušenstva vo Francúzku a Rakúsku.

21 Podľa článku 2 ods. 4 sporného rozhodnutia Komisia uložila spoločnosti Roca Sanitario spoločne a nerozdielne so spoločnosťou Laufen Austria pokutu vo výške 17 700 000 eur a pokutu vo výške 6 700 000 eur spoločne a nerozdielne so spoločnosťou Roca. Spoločnosti Laufen Austria okrem toho uložila pokutu 14 300 000 eur za účasť na porušení v období predchádzajúcom nadobudnutiu skupiny Laufen spoločnosťou Roca Sanitario.

Konanie pred Všeobecným súdom a napadnutý rozsudok

22 Návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 8. septembra 2010 podala Roca Sanitario žalobu, ktorou sa domáhala zrušenia sporného rozhodnutia v rozsahu, v akom sa jej týka, alebo subsidiárne, zníženia pokuty, ktorá jej bola uložená.

23 Na podporu svojho návrhu na čiastočné zrušenie sporného rozhodnutia Roca Sanitario uviedla šesť žalobných dôvodov. Prvý, druhý a piaty žalobný dôvod sa týkal pripísania zodpovednosti za konanie spoločností Roca a Laufen Austria spoločnosti Roca Sanitario. Tretí žalobný dôvod bol založený na porušení práva na obhajobu. Štvrtý žalobný dôvod sa týkal výpočtu výšky pokuty, ktorá bola spoločne a nerozdielne uložená odvolateľke a spoločnosti Laufen Austria. Šiesty žalobný dôvod sa vzťahoval na posúdenie závažnosti porušenia zo strany Komisie.

24 V rámci svojho subsidiárneho návrhu na zníženie výšky pokuty Roca Sanitario poukázala na nižší stupeň závažnosti jej účasti na porušení, za ktoré sa jej pripisuje zodpovednosť, v porovnaní s účasťou iných zúčastnených, ako aj na prípadné zníženie výšky pokuty priznané spoločnostiam Roca a Laufen Austria na základe žalôb, ktoré tieto spoločnosti podali.

25 V napadnutom rozsudku Všeobecný súd uplatňujúci svoju neobmedzenú súdnu právomoc znížil výšku pokuty, ktorá bola spoločne a nerozdielne uložená odvolateľke a spoločnosti Roca a stanovil ju na 6 298 000 eur, aby sa na odvolateľku uplatnilo zníženie pokuty priznané spoločnosti Roca. V zostávajúcej časti žalobu zamietol.

Návrhy účastníkov konania

26 Roca Sanitario navrhuje, aby Súdny dvor:

— čiastočne zrušil napadnutý rozsudok,

— znížil pokutu, ktorá jej bola uložená, a

— uložil Komisii povinnosť nahradiť trovy konania.

27 Komisia navrhuje, aby Súdny dvor:

— zamietol odvolanie a

— zaviazal spoločnosť Roca Sanitario na náhradu trov konania.

O odvolaní

28 Na podporu svojho odvolania uvádza odvolateľka dva odvolacie dôvody. Prvý odvolací dôvod je založený na nesprávnom právnom posúdení pri kvalifikácii jedného z jej žalobných dôvodov na prvom stupni ako oneskoreného. Druhý odvolací dôvod je založený na tom, že Všeobecný súd porušil zásady individualizácie sankcie a osobnej zodpovednosti, proporcionality, rovnosti zaobchádzania a ochrany legitímnej dôvery, ako aj povinnosť odôvodnenia, keď odmietol znížiť základnú výšku pokuty uloženej odvolateľke.

O prvom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

29 Svojím prvým odvolacím dôvodom Roca Sanitario vytýka Všeobecnému súdu, že v bodoch 44 a 45 napadnutého rozsudku odmietol ako neprípustné tvrdenie, že Komisia na účely použitia domnienky, že Roca Sanitario uplatnila na Laufen Austria rozhodujúci vplyv, zohľadnila nesprávny dátum nadobudnutia takmer všetkých akcií spoločnosti Keramik Holding spoločnosťou Roca Sanitario. V rozpore s tým, čo je uvedené v spornom rozhodnutí, sa uvedené nadobudnutie akcií uskutočnilo až 31. decembra 1999.

30 Podľa odvolateľky Všeobecný súd nesprávne kvalifikoval toto tvrdenie ako oneskorené s odôvodnením, že bolo prednesené až v štádiu repliky. Toto tvrdenie pritom malo byť považované za rozšírenie žalobného dôvodu, ktorý bol uvedený už v žalobe. Všeobecný súd bol v každom prípade povinný počas celého konania poukázať *ex offo* na nesprávne posúdenie skutkových okolností a znížiť preto pokutu, inak by bolo porušené právo na účinnú súdnu ochranu, ktorú zakotvuje článok 47 Charty základných práv Európskej únie, ako aj zásada proporcionality vyplývajúca z článku 31 nariadenia č. 1/2003.

31 Komisia nesúhlasí s tvrdeniami odvolateľky.

Posúdenie Súdnym dvorom

32 Je potrebné pripomenúť, že prináleží súdu Európskej únie, aby uskutočnil preskúmanie zákonnosti, ktoré mu prislúcha na základe dôkazov predložených žalobcom na podporu uvádzaných dôvodov. Počas tohto preskúmania sa súd nemôže opierať o mieru voľnej úvahy Komisie, a to ani pokiaľ ide

o výber zohľadnených dôkazov pri uplatňovaní kritérií uvedených v usmerneniach, ani pokiaľ ide o hodnotenie týchto dôkazov, a upustiť tak od vykonania podrobného vecného a právneho preskúmania (rozsudok z 8. decembra 2011, Chalkor/Komisia, C-386/10 P, EU:C:2011:815, bod 62).

33 Preskúmanie zákonnosti je doplnené neobmedzenou súdnou právomocou, ktorú priznáva článok 31 nariadenia č. 1/2003 v súlade s článkom 261 ZFEÚ. Táto právomoc oprávňuje súd, aby nad rámec jednoduchého preskúmania zákonnosti sankcie nahradil posúdenie Komisie svojím posúdením, a v dôsledku toho zrušil, znížil alebo zvýšil uloženú pokutu alebo penále (rozsudok z 8. decembra 2011, Chalkor/Komisia, C-386/10 P, EU:C:2011:815, bod 63 a citovaná judikatúra).

34 Treba však zdôrazniť, že výkon neobmedzenej súdnej právomoci neznamená preskúmanie *ex offo*, a tiež pripomenúť, že konanie pred súdmi Únie je kontradiktórne. S výnimkou dôvodov verejného poriadku, medzi ktoré patrí neexistencia odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a ktoré je súd povinný preskúmavať *ex offo*, prináleží žalobcovi, aby uviedol žalobné dôvody proti dotknutému rozhodnutiu a predložil dôkazy na podporu týchto dôvodov (rozsudok z 8. decembra 2011, Chalkor/Komisia, C-386/10 P, EU:C:2011:815, bod 64).

35 Ako vyplýva z článku 48 ods. 2 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu v znení platnom v čase vyhlásenia napadnutého rozsudku, uvádzanie nových dôvodov počas konania je prípustné len vtedy, ak sú tieto dôvody založené na nových právnych a skutkových okolnostiach, ktoré vyšli najavo v priebehu konania. Tvrdenie spočívajúce v rozšírení tvrdenia, ktoré už bolo priamo alebo implicitne uvedené v návrhu na začatie konania a ktoré je s ním úzko spojené, treba považovať za nový žalobný dôvod (pozri v tomto zmysle rozsudky z 12. novembra 2009, SGL Carbon/Komisia, C-564/08 P, neuverejnený, EU:C:2009:703, body 20 až 34, a zo 16. decembra 2010, AceaElectrabel Produzione/Komisia, C-480/09 P, EU:C:2010:787, bod 111).

36 V prejednávanej veci Všeobecný súd v bode 44 napadnutého rozsudku konštatoval, že „výhrada založená na tom, že žalobkyňa vlastnila celé základné imanie spoločnosti Laufen Austria až od 6. júna 2000, bola prvýkrát formulovaná v replike“, následne v bode 45 uvedeného rozsudku uviedol, že „žalobkyňa v žalobe výslovne uviedla, že 29. októbra 1999 nadobudla 100 % základného imania spoločnosti Keramik Holding“ a napokon dospel k záveru, že „žalobkyňa preto nesprávne tvrdí, že [táto] výhrada predstavuje rozšírenie žalobných dôvodov uvedených v žalobe“.

37 Vzhľadom na dôležitosť momentu, v ktorom odvolateľka nadobudla základné imanie spoločnosti Keramik Holding, pre výpočet základnej výšky pokuty, ktorá bola uložená spoločnosti Roca Sanitario, uvedenú výhradu nemožno považovať za rozšírenie žalobného dôvodu predneseného v návrhu na začatie konania, ale za nový žalobný dôvod.

38 Okrem toho Všeobecnému súdu neprináleží, aby naprával chyby účastníka konania pri uvádzaní skutkových okolností, na základe ktorých môže uviesť dôvody, prostredníctvom ktorých sa domáha zrušenia sporného rozhodnutia.

39 Prvý odvolací dôvod sa preto musí zamietnuť ako nedôvodný.

O druhom odvolacom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

40 V druhom odvolacom dôvode Roca Sanitario vytýka Všeobecnému súdu, že porušil najmä v bodoch 157 až 188, 201 a 202 napadnutého rozsudku zásady individualizácie sankcie a osobnej zodpovednosti, proporcionality, rovnosti zaobchádzania a ochrany legitímnej dôvery, ako aj povinnosť odôvodnenia, keď nevyvodil dôsledky z vlastného konštatovania, že stupeň závažnosti účasti na porušení, za ktoré bola zodpovednosť pripísaná spoločnosti Roca Sanitario, bol nižší ako v prípade

ostatných účastníkov kartelu, a to najmä pri vytvorení koeficientu závažnosti zisteného porušenia v zmysle bodov 20 až 23 usmernení z roku 2006 (ďalej len „koeficient ‚závažnosti porušenia'") a dodatočného koeficientu stanoveného v bode 25 usmernení (ďalej len „koeficient ‚dodatočnej sumy'"), ako aj pri znížení základnej výšky pokuty.

41 Roca Sanitario po prvé tvrdí, že body 157 až 188 napadnutého rozsudku sú postihnuté nesprávnym právnym posúdením, keďže na účely určenia výšky pokuty nijako neberú do úvahy, že účasť na porušení, za ktorú bola tejto spoločnosti pripísaná zodpovednosť, bola menej závažná ako v prípade ostatných sankcionovaných podnikov. Okrem geografického rozsahu účasti na porušení napadnutý rozsudok nerozlišuje medzi závažnosťou konania jej dcérskych spoločností a závažnosťou konania podnikov, ktoré tvorili „jadro" zúčastnených podnikov, a to podľa povahy konania každého z nich, ako aj podľa počtu podskupín výrobkov, na ktoré sa porušenie vzťahovalo. Všeobecný súd pritom mal v súlade so zásadou zákazu diskriminácie znížiť základnú výšku pokuty uloženú spoločnosti Roca Sanitario a uplatniť na ňu nižšie koeficienty „závažnosti porušenia" a „dodatočnej sumy" ako koeficienty, ktoré boli uplatnené na uvedené podniky, a vyvodiť dôsledky z toho, čo v bodoch 169, 186 a 187 napadnutého rozsudku sám konštatoval.

42 Po druhé dôvody uvedené v bodoch 168 a 187 napadnutého rozsudku sú v rozpore s judikatúrou, ktorá sa uplatňuje v oblasti zvyšovania pokút a nesprávne v nich bola uprednostnená zásada proporcionality pokút pred zásadou rovnosti zaobchádzania.

43 Po tretie v zmysle bodu 29 tretej zarážky usmernení z roku 2006 mal byť ako poľahčujúca okolnosť zohľadnený nízky stupeň závažnosti účasti na porušení, za ktoré bola zodpovednosť pripísaná spoločnosti Roca Sanitario. V bodoch 171 až 177 napadnutého rozsudku však Všeobecný súd na základe príliš reštriktívneho a nesprávneho výkladu tohto ustanovenia odmietol akékoľvek zníženie pokuty na tomto základe.

44 Po štvrté Všeobecný súd porušil zásadu ochrany legitímnej dôvery a nesplnil svoju povinnosť odôvodnenia, keďže hoci v bode 185 napadnutého rozsudku uviedol body 21 až 23 usmernení, nepoukázal na menšiu závažnosť účasti na porušení, za ktoré bola zodpovednosť pripísaná odvolateľke, v porovnaní s účasťou ostatných účastníkov a dospel k záveru, že Komisia konala v súlade so zásadou proporcionality.

45 Komisia tieto tvrdenia popiera. Okrem toho, hoci podľa Komisie Všeobecný súd oprávnene odmietol tvrdenia odvolateľky založené na porušení zásad rovnosti zaobchádzania a proporcionality, v podstate sa domnieva, že predpoklad, z ktorého Všeobecný súd vychádzal a podľa ktorého sa koeficienty „závažnosti porušenia" a „dodatočnej sumy" uplatnené na odvolateľku, ktorá sa na porušení zúčastnila len v súvislosti s francúzskou a nemeckou časťou tohto porušenia, mali líšiť od koeficientov uplatnených na ostatných členov kartelu, ktorí sa zúčastnili na porušení na území šiestich členských štátov a v súvislosti s troma podskupinami výrobkov, je nesprávny. Komisia preto vyzýva Súdny dvor, aby odôvodnenie nahradil.

– Posúdenie Súdnym dvorom

46 Na úvod je potrebné pripomenúť, že iba Všeobecný súd má právomoc preskúmať spôsob, akým Komisia v každom konkrétnom prípade posúdila závažnosť protiprávnych konaní. Cieľom posúdenia Súdneho dvora je v rámci odvolania na jednej strane preskúmať, akým spôsobom vzal Všeobecný súd do úvahy, z právneho hľadiska správne, všetky faktory podstatné pre posúdenie závažnosti konania vzhľadom na článok 101 ZFEÚ a článok 23 nariadenia č. 1/2003, a na strane druhej overiť, či Všeobecný súd odpovedal, z právneho hľadiska dostatočne, na všetky tvrdenia uvedené na podporu návrhu na zrušenie pokuty alebo na zníženie jej výšky (pozri najmä rozsudky zo 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisia, C-185/95 P, EU:C:1998:608, bod 128; z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri

a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 244, ako aj z 5. decembra 2013, Solvay Solexis/Komisia, C-449/11 P, neuverejnený, EU:C:2013:802, bod 74).

47 Pokiaľ ide o výhradu spoločnosti Roca Sanitario, ktorou v rámci druhého odvolacieho dôvodu vytýka Všeobecnému súdu, že tak pri preskúmaní zákonnosti sporného rozhodnutia v bodoch 157 až 179 napadnutého rozsudku, ako aj pri výkone jeho neobmedzenej súdnej právomoci pri určení pokuty v bode 185 až 188 tohto rozsudku nezohľadnil skutočnosť, že účasť na porušení, za ktoré sa jej pripisuje zodpovednosť, je menej závažná ako v prípade podnikov, ktoré tvorili „jadro“ kartelu, je potrebné zdôrazniť, že pri rozhodovaní o právnych otázkach v rámci odvolania neprináleží Súdnemu dvoru nahrádzať z dôvodov spravodlivosti svojím posúdením posúdenie Všeobecného súdu, ktorý v rámci svojej neobmedzenej súdnej právomoci rozhoduje o výške pokút uložených podnikom za porušenie práva Únie týmito podnikmi (pozri rozsudky z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 245, ako aj z 11. júla 2013, Gosselin Group/Komisia, C-429/11 P, neuverejnený, EU:C:2013:463, bod 87).

48 Navyše treba tiež pripomenúť, že pri stanovení výšky pokút je potrebné zobrať do úvahy dĺžku trvania porušenia a všetky faktory, na ktoré treba prihliadať pri posúdení jeho závažnosti (rozsudky z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 240, ako aj z 11. júla 2013, Team Relocations a i./Komisia, C-444/11 P, neuverejnený, EU:C:2013:464, bod 98).

49 Medzi faktory, na ktoré treba prihliadať pri posúdení závažnosti porušení, patrí konanie každého podniku, úloha každého z nich pri vytvorení kartelu, zisk, ktorý mohli z neho mať, ich veľkosť a hodnota dotknutých tovarov, ako aj riziko, ktoré porušenia tohto typu predstavujú pre ciele Únie (rozsudky z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 242, ako aj z 11. júla 2013, Team Relocations a i./Komisia, C-444/11 P, neuverejnený, EU:C:2013:464, bod 100).

50 Ako vyplýva z bodu 155 napadnutého rozsudku, v prejednávanej veci je nepochybné, že Roca Sanitario musí byť ako materská spoločnosť, ktorá vlastní celé základné imanie spoločnosti Laufen Austria, zodpovedná za jej konanie, ktoré spočívalo v koordinácii zvyšovania budúcich cien, ďalej, že vzhľadom na účasť spoločnosti Laufen Austria na rokovaniach Arbeitskreis Sanitärindustrie, Roca Sanitario poznala vecný rozsah zisteného porušenia týkajúceho sa troch podskupín výrobkov, čo odvolateľka v rámci svojej žaloby nespochybnila, a napokon, že uvedené porušenie sa týkalo celého rakúskeho územia.

51 Všeobecný súd z toho vyvodil záver, že Komisia bola v súlade s bodmi 21 až 23 a 25 usmernení z roku 2006 oprávnená usúdiť, že koeficienty „závažnosti porušenia“ a „dodatočnej sumy“ vo výške 15 % sú primerané.

52 V tejto súvislosti Roca Sanitario vytýka Všeobecnému súdu, že nezohľadnil skutočnosť, že Laufen Austria a Roca nepatrili do „jadra“ kartelu, a to najmä preto, že sa nezúčastnili jeho založenia a udržiavania.

53 Aj za predpokladu, že by sa táto okolnosť potvrdila, v každom prípade nemôže preukázať, že Všeobecný súd mal dospieť k záveru, že koeficienty „závažnosti porušenia“ a „dodatočnej sumy“ vo výške 15 % nie sú primerané alebo že sú príliš vysoké, keďže uvedená výška je odôvodnená samotnou povahou dotknutého porušenia, teda koordináciou zvýšenia cien. Takéto porušenie totiž patrí v zmysle bodov 23 a 25 usmernení z roku 2006 medzi najzávažnejšie obmedzenia hospodárskej súťaže a uvedená sadzba 15% je na stupnici sankcií najnižšou sadzbou za takéto porušenia podľa uvedených usmernení (pozri

v tomto zmysle rozsudky z 11. júla 2013, Ziegler/Komisia, C-439/11 P, EU:C:2013:513, body 124 a 125, ako aj z 11. júla 2013, Team Relocations a i./Komisia, C-444/11 P, neuverejnený, EU:C:2013:464, bod 125).

54 Všeobecný súd sa teda mohol v bodoch 169 a 185 napadnutého rozsudku oprávnene domnievať, že Komisia neporušila zásadu proporcionality, keď stanovila koeficienty „závažnosti porušenia“ a „dodatočnej sumy“ vo výške 15 %, bez ohľadu na geografický rozsah dotknutého porušenia obmedzený len na francúzske a rakúske územie.

55 V rozsahu, v akom Roca Sanitario vytýka Všeobecnému súdu, že aj keď konštatoval, že jej účasť na porušení bola menej závažná ako v prípade ostatných účastníkov tohto kartelu, potvrdil v tomto ohľade uvedené koeficienty, a tým porušil zásadu rovnosti zaobchádzania, je potrebné konštatovať, že ako to v podstate uvádza Komisia, dôvody uvedené v bodoch 168 a 169, ako aj v bodoch 186 a 187 napadnutého rozsudku, podľa ktorých jednak porušenie pokrývajúce územie šiestich členských štátov a troch podskupín výrobkov, je potrebné považovať za závažnejšie ako porušenie, o ktoré ide v prejednávanej veci, ktoré bolo spáchané na území dvoch členských štátov, a jednak podnikom, ktoré sa zúčastnili na prvom uvedenom porušení, mala byť len v dôsledku tejto skutočnosti uložená pokuta vypočítaná na základe vyšších koeficientov „závažnosti porušenia“ a „dodatočnej sumy“ v porovnaní s tými, aké boli použité v prípade odvolateľky, a preto sú postihnuté nesprávnym právnym posúdením.

56 Pokiaľ totiž ide o určenie koeficientov „závažnosti porušenia“ a „dodatočnej sumy“, z bodov 22 a 25 usmernení z roku 2006 vyplýva, že je potrebné zobrať do úvahy určitý počet ukazovateľov, osobitne tie, ktoré sú uvedené v bode 22 týchto usmernení. Aj keď na posúdenie závažnosti porušenia a následne na stanovenie výšky pokuty, ktorá má byť uložená, je možné zohľadniť najmä geografický rozsah porušenia, len skutočnosť, že isté porušenie pokrýva väčší geografický rozsah ako iné, nemusí sama osebe nevyhnutne znamenať, že prvé z týchto porušení posúdené ako celok a osobitne vzhľadom na jeho povahu, musí byť kvalifikované ako závažnejšie než druhé z nich, a teda odôvodňuje vyššie koeficienty „závažnosti porušenia“ a „dodatočnej sumy“, než aké budú použité na výpočet pokuty uloženej za druhé z uvedených porušení (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. júla 2014,Telefónica a Telefónica de España/Komisia, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, bod 178).

57 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že zásada rovnosti zaobchádzania predstavuje základnú zásadu práva Únie, zakotvenú v článkoch 20 a 21 Charty základných práv Európskej únie. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že uvedená zásada vyžaduje, aby sa v porovnateľných situáciách nepostupovalo rozdielne a v rozdielnych situáciách rovnako, ak takýto postup nie je objektívne odôvodnený (pozri najmä rozsudok z 12. novembra 2014, Guardian Industries a Guardian Europe/Komisia, C-580/12, EU:C:2014:2363, bod 51).

58 Povinnosť dodržania zásady proporcionality má predovšetkým Všeobecný súd nielen v rámci výkonu jeho preskúmania zákonnosti rozhodnutia Komisie ukladajúceho pokuty, ale aj v rámci výkonu jeho neobmedzenej súdnej právomoci. Výkon takej právomoci pri stanovení výšky uložených pokút totiž nemôže viesť k diskriminácii medzi podnikmi, ktoré sa zúčastnili na dohode alebo zosúladenom postupe v rozpore s článkom 101 ods. 1 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. decembra 2014, Komisia/Parker Hannifin Manufacturing a ParkerHannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, bod 77).

59 Z judikatúry Súdneho dvora však vyplýva, že na základe tej istej zásady nemusí k zohľadneniu rozdielov medzi podnikmi, ktoré sa zúčastnili toho istého kartelu, predovšetkým pokiaľ ide o geografický rozsah ich príslušných účastí, nevyhnutne dôjsť pri stanovovaní koeficientov „závažnosti porušenia“ a „dodatočnej sumy“, ale môže sa tak stať v inom štádiu stanovenia pokuty, ako napríklad pri úprave základnej výšky podľa poľahčujúcich a priťažujúcich okolností na základe bodov 28 a 29 usmernení z roku 2006 (pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. júla 2013, Gosselin Group/Komisia, C-429/11 P, neuverejnený, EU:C:2013:463, body 96 až 100, ako aj z 11. júla 2013, Team Relocations a i./Komisia, C-444/11 P, neuverejnený, EU:C:2013:463, body 104 a 105).

60 Ako poznamenala Komisia, také rozdiely sa tiež môžu odrážať prostredníctvom hodnoty predaja, z ktorej sa vychádza pri stanovení základnej výšky pokuty, pričom táto hodnota pre každý zúčastnený podnik odzrkadľuje význam jeho účasti na dotknutom porušení v súlade s bodom 13 usmernení z roku 2006, ktorý umožňuje vziať ako východiskový bod na stanovenie pokút sumu, ktorá odráža hospodársku dôležitosť porušenia a podiel podniku na tomto porušení (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. júla 2013, Team Relocations a i./Komisia, C-444/11 P, neuverejnený, EU:C:2013:464, bod 76).

61 Preto keďže je nesporné, že základná výška pokuty uložená odvolateľke bola určená na základe hodnoty predaja uskutočneného Laufen Austria na rakúskom území a Roca na francúzskom území, mohol Všeobecný súd v bodoch 168 a 169, ako aj v bodoch 186 a 187 napadnutého rozsudku bez porušenia zásady rovnosti zaobchádzania stanoviť koeficienty „závažnosti porušenia“ a „dodatočnej sumy“ na 15 % tejto hodnoty.

62 Aj keď z toho, čo bolo uvedené, vyplýva, že odôvodnenie Všeobecného súdu v bodoch 168 a 169, ako aj v bodoch 186 a 187 napadnutého rozsudku je postihnuté nesprávnym právnym posúdením, je potrebné pripomenúť, že ak odôvodnenie rozsudku Všeobecného súdu vykazuje porušenie práva Únie, ale jeho výroková časť sa napriek tomu zdá byť dôvodná z iných právnych dôvodov, takéto porušenie nemôže viesť k zrušeniu tohto rozhodnutia a je potrebné nahradiť odôvodnenia rozsudku (pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. júna 1992, Lestelle/Komisia, C-30/91 P, EU:C:1992:252, bod 28, ako aj z 9. septembra 2008 FIAMM a i./Rada a Komisia, C-120/06 P a C-121/06 P, EU:C:2008:476, bod 187 a citovanú judikatúru).

63 Ako vyplýva z dôvodov uvedených v bodoch 56 až 61 tohto rozsudku, ktorými je potrebné nahradiť odôvodnenie uvedené Všeobecným súdom, v prejednávanej veci ide o takýto prípad.

64 Preto je potrebné zamietnuť druhý odvolací dôvod v rozsahu, v akom sa v ňom vytýka Všeobecnému súdu nesprávne právne posúdenie, a najmä porušenie zásad proporcionality a rovnosti zaobchádzania spočívajúce v tom, že keď Všeobecný súd na odvolateľku neuplatnil nižšie koeficienty „závažnosti porušenia“ a „dodatočnej sumy“ než tie, ktoré uplatnil na podniky, ktorých účasť na porušení bola najzávažnejšia, nezohľadnil v napadnutom rozsudku nižšiu závažnosť účasti odvolateľky na porušení.

65 Pokiaľ ide o výhradu založenú na tom, že Všeobecný súd porušil svoju povinnosť odôvodnenia a zásadu ochrany legitímnej dôvery, keď v bode 185 napadnutého rozsudku, konštatoval, že Komisia konala v súlade so zásadou proporcionality, je potrebné uviesť, že Všeobecný súd v bodoch 148 a 149 napadnutého rozsudku všeobecný spôsobom opísal metódu výpočtu výšky pokuty a v jeho bodoch 150 až 152 opísal jej uplatnenie v prejednávanej veci Komisiou.

66 Takáto výhrada preto nemôže uspieť.

67 Pokiaľ ide napokon o výhradu založenú na tom, že Všeobecný súd nezohľadnil ako poľahčujúcu okolnosť v zmysle bodu 29 tretej zarážky usmernení z roku 2006 nižšiu závažnosť účasti odvolateľky vo vzťahu k iným účastníkom, je nesporné, že Roca Sanitario len uviedla, že jej účasť na konštatovanom porušení spoločnosťí Roca a Laufen Austria mala obmedzenú povahu.

68 V zmysle bodu 29 usmernení z roku 2006 však odvolateľka na to, aby jej mohlo byť priznané zníženie pokuty na základe takýchto poľahčujúcich okolností, mala preukázať, že sa v skutočnosti vyhýbala uplatňovaniu dotknutých dohôd predstavujúcich porušenie a správala sa na trhu konkurenčným spôsobom, čo však odvolateľka nijako nepreukázala, ako uviedol Všeobecný súd v bode 177 napadnutého rozsudku.

69 V každom prípade však takéto posúdenie dôkazov, s výnimkou prípadu ich skreslenia, ktoré v prejednávanej veci nie je namietané, nemôže byť spochybňované v rámci odvolania (pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. januára 2011, MediaSaturn-Holding/ÚHVT, C-92/10 P, neuverejnený,

EU:C:2011:15, bod 27, z 10. júla 2014, Grécko/Komisia, C-391/13 P, neuverejnený, EU:C:2014:2061, body 28 a 29, ako aj z 20. januára 2016, Toshiba Corporation/Komisia, C-373/14 P, EU:C:2016:26, bod 40).

70 Z uvedeného vyplýva, že výhradu založenú na preskúmaní poľahčujúcich okolností v zmysle bodu 29 tretej zarážky usmernení z roku 2006 je potrebné zamietnuť.

71 Zo všetkých predchádzajúcich úvah vyplýva, že druhý odvolací dôvod je potrebné zamietnuť.

O trovách

72 Podľa článku 184 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora ak odvolanie nie je dôvodné, Súdny dvor rozhodne aj o trovách konania.

73 Podľa článku 138 ods. 1 tohto rokovacieho poriadku uplatniteľného na konanie o odvolaní na základe článku 184 ods. 1 toho istého rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazať odvolateľku na náhradu trov konania a odvolateľka nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ju na náhradu trov konania týkajúcich sa tohto odvolania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. Odvolanie sa zamieta.

2. Roca Sanitario je povinná nahradiť trovy konania.

Podpisy